

Els catalans som captius

per Antoni Pelegrí i Partegàs

Els catalans som captius; per tant: vexats, escarnits, oprimits..., pels espanyols, d'una banda, i pels francesos, de l'altra. Que som una nació oprimida és una realitat històrica de la qual donen testimoni diferents documents.

Tant l'un Estat com l'altre són models de l'abús de poder, mestres en la imposició d'una política de supressió i repressió de tota idea que no sigui la seva, experts a centralitzar totes les activitats de l'home (relacions públiques, familiars, lleis, idioma...) fent servir postulats intocables, moltes vegades disfressats amb el nom de *llibertat*.

Sempre hi ha hagut en els espanyols i, no cal dir, en els francesos, el desig de domini i d'anorreament de les nostres institucions i del nostre idioma. En tenim un mal record de quan, l'any 1348, el monarca castellà Pere el Cruel ja volia la unificació de totes les terres de la península Ibèrica. Ves!, encara avui els castellans se senten hereus del Cid Campeador.

França, composta de l'antiga Gàl·lia dels romans, molt sovint conflictiva amb els comtes catalans, àdhuc amb enfrontaments bèl·lics, té una incidència directa i funesta en les nostres malvestats, quan en 1659, pel Tractat dels Pirineus, s'annexa un territori que li cedeix Espanya —que no era d'aquesta, sinó dels catalans!—, sense consultar Catalunya, malgrat que aquesta en tingués la sobirania. Era una terra que França sempre havia cobejat, que sotmet a les seves intransigents lleis, per més que en els primers moments Lluís XIV en reconeix les constitucions; però el codi civil francès és taxatiu a l'hora de derogar-ne les lleis romanes, les ordenances, els costums, els estatuts...; al capdavant, el francès hi serà l'únic idioma permès.

Espanya, conjunt de regnes castellans i d'Al-Andalus, federada amb els comtes de Barcelona i el Regne d'Aragó per l'inic Compromís de Casp (any 1412), aprofita un plet dinàstic (vers l'any 1700), on hi ha intervenció estrangera (els Borbons de França enfront dels Àustries), per a sotmetre les altres terres catalanes. Remarco que, en 1706, a Barcelona, l'arxiduc Carles presideix les que seran les darreres Corts Catalanes.

D'aquest plet dinàstic sorgeix un conflicte bèl·lic que s'acaba amb la retirada dels Àustries i dels britànics, els quals havien fet costat a Catalunya, deixant-la indefensa. Aleshores els Borbons s'emparen, per les armes, de tot el Regne d'Aragó i dels Països Catalans (Principat de Catalunya i regnes de València i Mallorca), i, per

dret de conquesta, hi anul·len les lleis, hi prohibeixen l'ús de l'idioma propi en tots els actes públics i, entre altres felonies, impedeixen que s'hi ensenyi res en català.

Haig de fer present que les Corts de Barcelona de l'any 1413 manen traduir del llatí al català les constitucions catalanes. Així, el jurisconsult gironí Tomàs Mieres podrà dir (1621), comentant les Corts de Montsó de l'any 1363, que Catalunya comprèn deu ciutats, i que el nexa que les uneix és el de tenir una mateixa llengua i regir-se pel mateix dret. Un altre jurista, el barceloní Joan-Pau Xammar, ens dirà (1644) que el Cap i Casal és Barcelona.

Malgrat la febre codificadora de lleis i costums, francesa, que s'imposa en moltes parts del món, els juristes catalans poden evitar que moltes lleis civils catalanes siguin absorbides pel codi espanyol, tot i que no paren de posar-nos limitacions. No cal dir que l'ús de l'idioma continua essent perseguit fins que el moviment romàntic revifa la literatura catalana.

Si les barreres legislatives que constantment ens són col·locades no arriben a ser detectades en l'àmbit popular, bé que tinguin una gran incidència en les relacions de la societat catalana, les prohibicions de l'ús de la llengua són ostensiblement més feridores. Si és cosa ben comprovada que tant les lleis catalanes com l'ús del nostre idioma han sofert la prohibició per la força de les armes, és evident que això ha estat fet contra dret, comentant-se, doncs, des d'aquest punt de vista, un atemptat, un genocidi. Jurídicament, no hi escau cap més qualificació. Cap dels arguments o protestes que fan avui els espanyols, i fins els provinents de catalans decantats a l'espanyolisme, no té cap mena de fonament jurídic —ni pel seu dir ni pel seu fer— per a ser admès.

És indiscutible que l'idioma obligatori dels catalans és el català; cap més. I és indiscutible que la persona que vol viure a Catalunya ha de saber-lo. Si uns i altres saben més llengües que la que per dret i deure han de fer servir on viuen, això és enriquidor i no deixa de ser un distintiu de persona culta.

El nostre dret, assentat en la consuetud (els *Usatges* en són un exemple), ha conservat tant elements d'antigues normes cèltico-germàniques com de dret romà, que, pel sentit lògic i pràctic dels seus principis jurídics, han estat vigents a Catalunya des de l'edat medieval. En 1916, el jurista i historiador empordanès Josep Pella i

Forgas ratifica que tals normes es mantien inserides en les Constitucions catalanes des de l'any 1405. Cal dir que avui també són aplicades en la Comunitat Europea, d'on es bandegen les nefastes directrius franceses. Tots aquests antecedents han estat —i són!— el fonament de la nostra societat i de la nostra llengua; formen una unitat i han d'ésser d'observança estricta en tots els documents oficials i vàlids usats pels catalans.

Benvinguts tots els forasters (espanyols, negres, magrebins i de més races) que han vingut a treballar a Catalunya, però que no en parlin malament. Han de saber que cada terra fa sa guerra; si no s'hi troben bé, per a bé seu i de la resta de conciudadans, que se'n vagin. Així ho vaig escriure en el meu llibre *Catalans entre la falç i les fletxes*, i ho repeteixo.

Als catalans espanyolistes, els demano que recapacitin, que no siguin ignorants de la seva pàtria. Em sap greu que hi hagi persones que, per enveges personals o el que sigui, procuren de fer enfrontar aquells catalans que fan professió d'espanyols contra els mateixos catalans; em dol que hi hagi qui, aprofitant càrrecs polítics, renegui de la seva essència, substituint a les vies públiques els noms catalans per l'específic de zona *no-reste*; i em fan pena els qui volen una societat catalana nova però amb visió estrangera, convencent-nos de renunciar a la nostra identitat i engrescant-nos a esdevenir més espanyols, com sap fer molt bé un grup, que ningú no ha atacat mai, i que duu un nom emparentat amb confusió.

Al País Valencià, les batusses que hi ha són solament explicables i possibles per l'existència d'un analfabetisme cultural d'una part dels valencians, analfabetisme afegit a un apropament polític amb Castella, que els ha decantat a una visió anticatalana cega, fins i tot contradient la ciència filològica. A Mallorca hi ha hagut un dic de contenció amb l'ús del mot *foraster*. Un altre episodi també trist és que la franja catalana d'Aragó se l'hagin feta seva les autoritats eclesiàstiques aragoneses —amb la benedicció del Vaticà, sempre partidari de les directrius espanyoles—, separant-la de les terres catalanes, on sempre havia estat adscrita, sense que hi hagi hagut cap protesta formal catalana. Cal esmentar el fet que massa vegades, en moments crítics, moltes regions catalanes hagin estat ignorades pel Principat.

En els comtats del Rosselló, de la Cerdanya i en alguns més del territori francès, per un traspàs inexistent —car ningú no pot transmetre la propietat d'un bé que és d'una altra persona—, la pressió estatal encara ha estat i és molt forta: l'ensenyament del català hi és gairebé prohibit i cada vegada s'hi sent a parlar menys, malgrat que d'un quant temps ençà l'ensenyament s'hi ha expandit i una colla de fervorosos hi mantenen un caliu abrandat. Però, com fa poc hem vist, ni França ha admès l'acord del Consell d'Europa sobre les llengües

minoritzades ni tampoc Espanya, amb contradicció amb el seu gest de signar-lo.

CONSTITVCTIONS
Y
ALTRES DRETS
DE
CATHALVNYA,
COMPILATS EN VIRTVT
DEL CAPITOL DE CORT LXXXII.
DE LAS CORTS PER LA S.C. Y R. MAJESTAT
DEL REY DON PHILIP IV. NOSTRE SENYOR
CELEBRADAS EN LA CIVTAT DE BARCELONA
ANY M.DCCII.
VOLVM PRIMER.

Si algú té recel d'això que dic, només cal que s'aturi en un quiosc de diaris i veurà com per dos de catalans n'hi ha dotzenes d'espanyols, com per una sola revista catalana n'hi ha desenes d'espanyoles; en el ram de la farmàcia pot comprovar que no hi ha cap prospecte en català; en el cinema, tot i la polseguera aixecada, hi ha una pel·lícula en català contra cent de parlades en espanyol... Per això no pot admetre's, tal com s'ha dit, que el lloc que ocupi el català el perdrà l'espanyol, per tal com el català l'ha perdut abans enfront de l'espanyol.

És una realitat palesa que els catalans hem tingut sempre —i tenim— un dret i una llengua ben diferent de la de l'Estat espanyol i francès. Si avui només ens permeten de fer-ne ús d'una forma restringida i sota vigilància, és evident que ens han espoliat el patrimoni legítim; per tant, tenim dret de reivindicar-lo totalment, i, per això, podem cridar: exigim l'ús lliure del nostre dret i de la nostra llengua, sense cap restricció!♦